

II. **Recomandări privind conservarea și valorificarea vestigiilor arheologice descoperite în zona cercetată din Piața Universității**

Virgil Apostol, Ștefan Bâlici, Claudia Apostol

Statut juridic de protecție

În urma cercetărilor arheologice au fost descoperite monumentele arheologice descrise mai sus. Statutul juridic de protecție al acestora este instituit prin clasarea individuală a „Fundațiilor ansamblului Sf. Sava” în Lista Monumentelor Istorice (cod B-I-m-B-17893.01).¹ Aceste monumente istorice sunt suprapuse de alte monumente istorice clasate: situl Piața Universității (cod B-I-s-B-17893) și cele patru statui din piață (Statuia ecvestră a lui Mihai Viteazul² - cod B-III-m-A-20057; Statuia lui Ion Heliade Rădulescu³ - cod B-III-m-A-20058); Statuia lui Gheorghe Lazăr⁴ - cod B-III-m-A-20059; Statuia lui Spiru Haret⁵ - cod B-III-m-A-20060).

Prin urmare, intervențiile asupra monumentelor arheologice descoperite se supun legilor de protecție ale patrimoniului cultural.

Recomandări:

Continuarea cercetării

1. În condițiile în care asupra vestigiilor bisericii se va interveni în mod necesar, dat fiind că monumentul nu poate fi conservat doar parțial, pe jumătate din suprafața originală, ci trebuie tratat unitar și integral, se impune extinderea perimetrului de cercetare spre nord pentru cercetarea exhaustivă a Bisericii Sfântul Sava.

Obiectiv general al oricărei intervenții

2. Având în vedere că atât ruinele arheologice, cât și construcțiile actuale și monumentele de for public de la suprafața solului au statut de monumente istorice și, în consecință sunt protejate de lege, soluția de intervenție trebuie să le asigure conservarea, pe baza recomandărilor formulate aici, în forma care va fi avizată de organismele abilitate de lege.

Astfel, orice intervenție în zona Pieței (inclusiv proiectul care a determinat desfășurarea cercetărilor arheologice-arhitecturale) trebuie să urmărească, drept obiectiv major, integrarea nivelului arheologic reprezentat de vestigiile ansamblului Sf. Sava și vecinătățile sale, în contextul ansamblului arhitectural - urbanistic actual al Pieței Universității.

Acest obiectiv poate fi îndeplinit prin două categorii de lucrări: intervenții de conservare și restaurare a vestigiilor arheologice și intervenții de interpretare - semnalizare, marcare, explicare și interpretare. Ruinele descoperite prin cercetarea arheologică trebuie integrate în amenajarea spațiului public. Modul în care vor fi puse în aplicare intervențiile din cele două categorii va trebui stabilit printr-un proiect de specialitate.⁶

¹ Necropola din jurul bisericii Sf. Sava este de asemenea clasată individual (cod LMI B-I-m-B-17893.01).

² Albert Ernest Carrier-Belleuse, *Mihai Viteazul*, statuie ecvestră, bronz, 1874.

³ Ettore Ferrari, *Ion Heliade Rădulescu*, marmură, 1881.

⁴ Ion Geogescu, *Gheorghe Lazăr*, marmură, 1886.

⁵ Ion Jalea, *Spiru Haret*, marmură, 1936.

⁶ Trebuie menționat că recomandarea ca traseele de ziduri să fie exprimate în noua amenajare nu se referă la simpla marcare în pavaj a conturului unor ziduri, ci trebuie să reprezinte rezultatul unei concepții de proiectare. Lipsa unei astfel de abordări, de altfel normale, este evidentă, de exemplu, în cazul soluției utilizate pe strada Lipscani, la Hanul

Intervențiile de conservare - restaurare și de interpretare

3. Intervențiile permise asupra vestigiilor arheologice descoperite sunt următoarele (planșa 03):

- Elementele și spațiile arhitecturale propuse pentru „conservare și punere în valoare in situ” sunt semnificative pentru calitatea arhitecturală, tehnică și valoarea lor istorică. În această categorie sunt cuprinse biserica Sf. Sava, *corpul sudic* al Mănăstirii Sf. Sava și zona accesului secundar.

Intervențiile asupra acestor elemente vor viza numai conservarea și punerea în valoare *in situ* a substanței istorice. La aceste intervenții se vor adăuga cele din categoria interpretării.

- Spațiile și elementele încadrate în categoria „punere în valoare” sunt elemente curențe ale țesutului urban istoric din secolele XVIII-XIX: *casa 2, casa 3, casa 4* și amenajarea peisagistică a curții mănăstirii (aleile din piatră de râu). Configurația acestora definește structura urbană și arhitecturală anterioară reconfigurării din ultima parte a secolului al XIX-lea a Centrului Istoric.

Un alt grup de vestigii arheologice încadrate în această categorie aparțin ansamblului Sf. Sava: *casa 1*, limita vestică a ansamblului, *corpul estic*. Această încadrare are în vedere stadiul avansat de demantelare a ruinelor. În unele situații, precum *corpul estic*, zidurile sunt demantelate în zona nordică până aproape de sămânța fundației.

Intervențiile pot cuprinde o gamă largă de operațiuni, de la conservarea *in situ* până la operațiuni de punere în valoare a configurației istorice și integrarea ei în noul proiect de amenajare a spațiului public, prin sublinierea traseelor zidurilor, a limitelor de proprietate și a altor elemente caracteristice ale configurației arhitectural-urbanistice, prin marcarea în nivelul de călcare sau prin preluarea lor ca direcții compoziționale.

- Elementele încadrate în categoria „permisivitate mare de intervenție” se referă la structuri de epocă recentă sau elemente de structuri istorice de tipul anexelor, fără valoare. Eventuala preluare a acestor structuri va fi decisă prin proiectul de amenajare.

Greci, pentru „integrarea și valorificarea straturilor istorice”. Aici, proiectantul a preferat să se limiteze la a reproduce nediferențiat, fără nici un efort de asimilare a informațiilor istorice arhitectural-urbanistice, conturul zidurilor, fie că proveneau din faze de edificare diferite, fie că aparțineau unor entități construite diferite. Finisajul folosit, pe lângă totala sa neadecvare (placaj din gresie ceramică) este prin *stereotomia* folosită indiferent, străin și disonant față de caracterul structurii istorice pe care pretinde că o sugerează.

Recomandările formulate în cazul ruinelor Hanului Greci cf. V. Apostol, Șt. Bălăci, *Raport de arhitectură-Structurile arheologice de pe str. Lipscani / sector hanul Greci*, http://www.simpara.ro/editura_rcib/03_hanul_greci/memoriu.pdf, consultat 15.12.2010; V. Apostol, Șt. Bălăci, *Structuri arhitectural-arheologice din Centrul istoric București*, Caiete ARA, 1, 2010, p. 132.